

Rapport

Van meten naar bewegen

inzet van meetinstrumenten binnen
een integrale aanpak voor betere
motorische vaardigheden

Van meten naar bewegen

inzet van meetinstrumenten binnen een integrale aanpak voor betere motorische vaardigheden

---

Met ondersteuning van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Mulier Instituut

Marthe Westerbroek
Sofie Vrieswijk
Amika Singh

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 28 mei 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:

Mulier Instituut, de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Afkortingen

Afkortingen

ASM	Athletic Skills-model
MRT	Motorische Remedial Teaching

Inhoudsopgave

Van meten naar bewegen

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Achtergrond	6
1.2 Doelstelling	9
1.3 Vraagstelling	9
2 Onderzoeksmethode	10
2.1 Hoofdvraag en deelvragen	10
2.2 Interviews	10
3 Casestudies	14
3.1 Gemeente Almere	14
3.2 Gemeente Arnhem	17
3.3 Gemeente Haarlemmermeer	20
3.4 Gemeente Vlissingen	23
3.5 Gemeente Bergen op Zoom	26
3.6 Gemeente Brunssum	28
3.7 Gemeente Nijmegen	30
3.8 Gemeente Utrecht	32
3.9 Gemeente Zaanstad	36
4 Beschouwing	39
4.1 Conclusie	39
4.2 Aanbevelingen	41
Bronnen	44

Van meten naar bewegen

Inleiding

Een doel van Sportakkoord II is: kansen voor ieder kind om vaardig en veelzijdig te sporten en bewegen. Hierbij wordt nadruk gelegd op het belang van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden. Een stap die hieraan voorafgaat bij gemeenten is het meten van die vaardigheden.

Maar meten is niet genoeg om de motorische vaardigheden van kinderen te verbeteren. Er moet ook nagedacht worden over de vervolgstap: wat wordt er gedaan met de verzamelde gegevens? Hiervoor moet meten onderdeel zijn van een integrale aanpak voor het stimuleren van motorische vaardigheden.

In 2019 heeft het Mulier Instituut vier casestudies uitgevoerd over de rol van het meten van motorische vaardigheden als integraal onderdeel van gemeentelijk beleid op dit gebied. In dit rapport gaan we opnieuw in gesprek met deze vier gemeenten. Daarnaast gaan we in gesprek met vijf 'nieuwe' gemeenten over hun aanpak rondom het meten van motorische vaardigheden en in hoeverre dit onderdeel is van een integrale aanpak voor het stimuleren van motorische vaardigheden.

Vraagstelling

De onderzoeksvraag luidt: hoe zetten gemeenten een meetinstrument in voor het meten van motorische vaardigheden als onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen en welke succesfactoren en belemmeringen ervaren zij hierbij?

Conclusies en aanbevelingen

Het varieert per gemeente of en in welke mate het meten van motorische vaardigheden onderdeel is van een integrale aanpak voor het stimuleren daarvan.

Onze belangrijkste conclusies zijn:

- > Samenwerking tussen onder andere de gemeente, het gemeentelijk sportbedrijf en de scholen is een voorwaarde om gemeentebreed een meetinstrument in te zetten.
- > Enkele gemeenten ervaren moeite bij het creëren van draagvlak voor het meten bij basisscholen. Daarnaast is er vaak een tekort aan tijd, personeel en financiën.

Er blijkt geen universele aanpak te zijn voor het meten van motorische vaardigheden als onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren daarvan.

Aanbevelingen voor een succesvolle aanpak zijn:

- > Zorg voor een goede afstemming met scholen.
- > Stel gerichte doelen.
- > Bepaal vervolgstappen.

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de inzet van meetinstrumenten voor het meten van motorische vaardigheden als onderdeel van een integrale aanpak om de motorische vaardigheden van kinderen te verbeteren. We sluiten het hoofdstuk af met een beschrijving van het doel en de vragenstellingen van dit onderzoek.

1.1 Achtergrond

Zowel Sportakkoord I als Sportakkoord II heeft een deelakkoord 'Vaardig in bewegen' (Ministerie van VWS et al., 2018, 2023). Een doel binnen dit thema is: kansen voor ieder kind om vaardig en veelzijdig te sporten en bewegen. Een van de opgaven binnen dit thema in Sportakkoord II is: het vergroten van de inzet op motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen bij kinderen.

Metten van motorische vaardigheden

Een eerste stap die veel gemeenten en scholen zetten binnen deze opgave is het meten van motorische vaardigheden. Uit onderzoek blijkt dat het aantal scholen en gemeenten dat gebruik maakt van een meetinstrument voor motorische vaardigheden de afgelopen jaren gestegen is (De Jonge & Westerbroek, 2022).

In 2022 gebruikt 70 procent van de gemeenten een meetinstrument voor motorische vaardigheden. Van de basisscholen is dat meer dan drie kwart (79%).

Integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden

Net als Sportakkoord I zet Sportakkoord II in op de samenwerking met onderwijspartijen en gemeenten voor het meten van motorische vaardigheden (Ministerie van VWS et al., 2023). De metingen dienen als basis om een goed vervolgtraject in te zetten.

Hiervoor is het van belang dat het meetinstrument onderdeel is van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden (De Jonge et al., 2020). Met een integrale aanpak versterk en verbind je gemeentelijke verantwoordelijkheden, wat leidt tot effect (Kenniscentrum Sport & Bewegen, 2019).

Integraal werken

Integraal werken is de afgelopen jaren steeds populairder geworden. In veel beleidsplannen wordt de term gebruikt, als onderdeel van decentrale uitvoering van beleid (Verweij et al., 2017).

In de literatuur zijn verschillende opvattingen over de term *integraal werken*. 'Waar de een bij integraal werken het heeft over ketensamenwerking, de samenstelling van teams of intersectorale afspraken, daar heeft de ander het over regievoering, een holistisch plan of samen optrekken van professionals' (Polstra, 2020, p. 25).

De integrale aanpak kent een samenwerking of samenhang tussen verschillende professionals of organisaties die samen aan hetzelfde doel werken, waarbij de aanpak eventueel met elkaar vervlochten raakt (Martinson, 1999). Deze aanpak is belangrijk om problematiek, zoals in dit rapport verminderde motorische vaardigheden bij kinderen, samenhangend aan te pakken (Verweij et. al., 2017).

Doelstellingen voor het meten

Er zijn verschillende soorten meetinstrumenten voor motorische vaardigheden (zie kader hieronder). Een meetinstrument voor motorische vaardigheden kan ingezet worden met verschillende doelstellingen:

- > motorische vaardigheden en vorderingen bijhouden op leerling-, klas- en schoolniveau;
- > kinderen diagnosticeren met motorische achterstanden;
- > de inhoud van de les bewegingsonderwijs bepalen;
- > effecten van beweegprogramma's evalueren.

Daarnaast staat in Sportakkoord II het belang van de inzet van een meetinstrument voor motorische vaardigheden beschreven. Dit kan bijdragen aan het formuleren van een beweegadvies en interventie op maat.

Meetinstrumenten voor motorische vaardigheden

In Nederland is een groot aantal meetinstrumenten voor motorische vaardigheden beschikbaar. Hier vallen meerdere soorten instrumenten onder:

- > Registratiesystemen zijn leerlingvolgsystemen waarin motorische vaardigheden opgenomen zijn in een overkoepelend systeem met ook andere vakken. Een registratiesysteem meet niet de motorische vaardigheden, maar is een manier om de uitkomsten van metingen vast te leggen.
- > Volgsystemen voor het bewegingsonderwijs beogen de motorische ontwikkeling op meerdere meetmomenten door de jaren heen te volgen.
- > Motorische testen zijn testen die de motorische vaardigheden van een kind op één meetmoment vaststellen. Een motorische test kan gebruikt worden om de ontwikkeling van motorische vaardigheden van een kind te monitoren.

Bron: De Jonge et al. (2020)

Ervaren belemmeringen

Bij de inzet van een meetinstrument voor motorische vaardigheden ervaren gemeenten en basisscholen een aantal belemmeringen (De Jonge & Westerbroek, 2022).

- > Drie kwart van de basisscholen ervaart dat de gemeente het gebruik van de testen niet stimuleert, terwijl bijna de helft van de gemeenten aangeeft dit wel te doen.
- > Gemeenten ervaren belemmeringen bij het gebruik en de interpretatie van de uitkomsten van de testen.
- > Gemeenten die (nog) geen meetinstrumenten voor motorische vaardigheden inzetten, geven aan dat ze onvoldoende personeel en middelen hebben om de testen uit te voeren en de uitkomsten te interpreteren.

Eerder casestudierapport

In 2019 heeft het Mulier Instituut casestudies onder vier gemeenten uitgevoerd waarbij de integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden centraal stond (De Jonge et al., 2020). In deze casestudies staat beschreven met welk doel en welke aanpak gemeenten motorische vaardigheden meten. Daarnaast beschrijven de casestudies op welke manier gemeenten de verzamelde data gebruiken.

In de casestudies komen verschillende wensen van gemeenten naar voren. Bijvoorbeeld om ook sportverenigingen erbij te betrekken of om het meetinstrument gemeentebreed in te zetten.

In dit onderzoek

In het huidige onderzoek gaan we nogmaals met deze vier gemeenten in gesprek. Hierbij brengen we in kaart:

- > wat de huidige situatie is;
- > wat de ervaringen zijn; en

- welke rol het meten van motorische vaardigheden speelt binnen een gemeentelijke integrale aanpak gericht op het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen;
- of deze gemeenten dezelfde belemmeringen ervaren als we eerder beschreven (De Jonge en Westerbroek, 2022) en hoe zij daarmee omgaan.

Naast gesprekken met de vier gemeenten die al enkele jaren ervaring hebben met het meten van motorische vaardigheden, gaan we ook in gesprek met vijf gemeenten die we hier niet eerder over gesproken hebben ('nieuwe' gemeenten). Bij deze gemeenten brengen we dezelfde vier punten in kaart.

1.2 Doelstelling

In de casestudies beschrijven we of en hoe het meten van motorische vaardigheden onderdeel is van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen in negen gemeenten. Daarnaast brengen we de succesfactoren en belemmeringen van deze aanpak in kaart. De inzichten uit deze casestudies kunnen andere gemeenten informeren en inspireren over:

- de verschillende aanpakken die gemeenten hanteren voor het meten van motorische vaardigheden; en
- de rol die het meten van motorische vaardigheden speelt binnen een gemeentelijke integrale aanpak gericht op het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen.

1.3 Vraagstelling

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

Hoe zetten gemeenten een meetinstrument in voor het meten van motorische vaardigheden als onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen en welke succesfactoren en belemmeringen ervaren zij hierbij?

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 beschrijft de aanpak van de negen gemeenten, hoe deze bijdraagt aan een integrale aanpak en welke belemmeringen de gemeenten ervaren. In hoofdstuk 4 vatten we de bevindingen van de negen gemeenten samen, lichten we de succesfactoren en belemmeringen verder uit en doen we enkele aanbevelingen.

Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk beschrijven we de onderzoeksvragen, de onderwerpen van de interviews, de gemeenten die deelgenomen hebben en hoe we de resultaten rapporteren.

2.1 Hoofdvraag en deelvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek is: hoe zetten gemeenten een meetinstrument in voor het meten van motorische vaardigheden als onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen en welke succesfactoren en belemmeringen ervaren zij hierbij?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden hebben we de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe is de keuze gemaakt voor het gebruikte meetinstrument?
2. Hoe ziet de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden eruit?
3. Hoe worden de resultaten van het meetinstrument gebruikt?
4. Hoe werken de verschillende domeinen samen binnen de gemeente op het gebied van het verbeteren van motorische vaardigheden?
5. Welke belemmeringen ervaren gemeenten bij het meten van motorische vaardigheden? Herkennen ze de ervaren belemmeringen van andere gemeenten bij het meten van motorische vaardigheden? Hoe gaan ze daarmee om?

In het rapport van 2019 staat het keuzeprocess per gemeente al beschreven. Daarom behandelen we deelvraag 1 alleen bij de vijf gemeenten nieuwe gemeenten.

2.2 Interviews

Voor dit onderzoek hebben we interviews gehouden met gemeenten die motorische vaardigheden van basisschoolkinderen meten met motorische testen of leerlingvolgsystemen.

Binnen het deelakkoord 'Vaardig in Bewegen' wordt nadruk gelegd op een integrale aanpak op lokaal niveau om verschillende doelstellingen te bereiken. Daarom zijn we voor dit onderzoek in gesprek gegaan met organisaties binnen de gemeente vanuit meerdere domeinen die betrokken zijn bij het verbeteren van motorische vaardigheden. Voorbeelden hiervan zijn beleidsmedewerkers (gemeente), buurtsportcoaches (sportservice) en vakleerkrachten (school).

De volgende onderwerpen kwamen in de interviews aan bod:

- aanpak voor het meten van motorische vaardigheden;
- gebruik van resultaten;
- inzichten en (mogelijke) interventies;
- samenwerkingen;

- ervaren belemmeringen.

Gemeenten

We hebben gesproken met vertegenwoordigers uit vier gemeenten die we ook in 2019 gesproken hebben (De Jonge et al., 2020). Elke gemeente maakt gebruik van een ander meetinstrument voor het meten van motorische vaardigheden. Het gaat om de volgende gemeenten en meetinstrumenten:

- Almere (VolgMij en MQ Scan);
- Arnhem (BLOC-test);
- Haarlemmermeer (4 S-en test);
- Vlissingen (MQ Scan).

Daarnaast zijn we in gesprek gegaan met vijf nieuwe gemeenten die motorische vaardigheden van basisschoolkinderen meten of hebben gemeten. De situatie qua inzet van een meetinstrument voor motorische vaardigheden varieert sterk per gemeente. Bij sommige gemeenten staat het nog in de kinderschoenen en bij sommige gemeenten is het na een pilot gestopt.

De nieuwe gemeenten hebben we uitgekozen op basis van welk meetinstrument zij gebruiken. Op deze manier proberen we een zo gevarieerd mogelijk beeld te schetsen van de meest gebruikte meetinstrumenten. Het gaat om de volgende gemeenten en meetinstrumenten:

- Brunssum (4 S-en test);
- Bergen op Zoom (MQ Scan);
- Nijmegen (BLOC-test);
- Utrecht (BLOC-test);
- Zaanstad (VolgMij).

Uitwerking gesprekken

We hebben de gesprekken samengevat in korte gespreksverslagen. Om te controleren op juiste interpretatie en volledigheid hebben we deze verslagen voorgelegd aan degene met wie we het interview gevoerd hebben.

Rapportage

Per gemeente beschrijven we onze bevindingen op basis van de gesprekken die met de vertegenwoordigers uit verschillende domeinen. Van iedere gemeente beschrijven we de aanpak, de ervaringen, en de verbinding en samenwerking. Tot slot trekken we een aantal conclusies op basis van deze bevindingen.

Meetinstrumenten

We beschrijven kort de meetinstrumenten die de negen gemeenten gebruiken.¹

4 S-en test

De 4S-en test is een motorische test die de motorische vaardigheid van een kind in beeld brengt via vier vaardigheden: stilstaan, springen-kracht, springen-coördinatie en stuiten (Stimuliz, z.d.). Voor elke vaardigheid zijn er observatiecriteria. Bij structureel uitvoeren van de testen wordt voor elke vaardigheid een ontwikkelingslijn getoond. De 4 S-en test is een onderdeel van de digitale tool Stimuliz (KVLO, z.d.). Stimuliz brengt de ontwikkeling van kinderen op het gebied van bewegen, sport en gewicht in beeld en volgt deze ontwikkeling.

BLOC-test

De BLOC-test is een motorische test die de motorische vaardigheid en potentie van een kind op het gebied van sport en bewegen in beeld brengt via vier testen: achterwaarts balanceren, zijwaarts verplaatsen, zijwaarts heen en weer springen en gooien (HAN - Beter Leren Bewegen, z.d.). De test geeft informatie over het beweegniveau van leerlingen. Bij structureel afnemen van de test geeft de test inzicht in de ontwikkeling van leerlingen over de tijd.

MQ Scan

De MQ Scan is een motorische test die globale informatie geeft over het coördinatievermogen bij een reeks beweeghandelingen. Deze informatie wordt verkregen met een beweegbaan (MQ Scan, 2023; KVLO, z.d.). Deze wordt volgens specifieke instructies opgebouwd met materialen uit een gymzaal. Kinderen moeten proberen de baan zo snel mogelijk af te leggen, waarbij de tijd geklokt wordt. Op basis van deze tijd, wordt het kind ingedeeld in gemiddeld, bovengemiddeld of ondergemiddeld motorische vaardig.

VolgMij

VolgMij is een leerlingvolgsysteem voor het bewegingsonderwijs om de motorische ontwikkeling van leerlingen bij te houden door te scoren op vijf verschillende gebieden: spel, toestellen, gedrag in bewegen, gedrag naar anderen en leerhouding (KVLO, z.d.). Per scoringsgebied kunnen verschillende leerlijnen getoetst worden. VolgMij biedt de mogelijkheid om leerlingen op verschillende niveaus te volgen gedurende meerdere momenten per schooljaar.

Data uit VolgMij kunnen gebruikt worden voor de planningstool PlanMij. Deze houdt bij welke leerlijnen in de les bewegingsonderwijs aangeboden zijn. Zo heeft de vakleerkracht inzicht in of er voldoende aandacht was voor elke lijn.

¹ De omschrijving van de meetinstrumenten is op basis van de informatie die de aanbieder zelf verstrekt.

Casestudies

In dit hoofdstuk beschrijven we de aanpak van negen gemeenten voor het meten van motorische vaardigheden.

In paragraaf 3.1 tot en met 3.4 presenteren we de resultaten van de vier gemeenten die we ook in 2019 beschreven. In de gesprekken met deze gemeenten blikken we terug op de bevindingen van vier jaar geleden en bespreken we de veranderingen gedurende de afgelopen jaren.

In paragraaf 3.5 tot en met 3.9 beschrijven we de ervaringen van vijf gemeenten die we niet eerder gesproken hebben ('nieuwe' gemeenten). In de gesprekken met deze gemeenten kijken we hoe hun aanpak voor het meten van motorische vaardigheden eruitziet en welke rol dit speelt binnen de gemeentelijke integrale aanpak gericht op het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen.

3.1 Gemeente Almere

Bij de gemeente Almere hebben we gesproken met een beleidsmedewerker sport en een vakleerkracht bewegingsonderwijs, die ook coördinator van het Almere Kenniscentrum Talent (AKT) is. In [tabel 3.1](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Almere samen.

Tabel 3.1

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Almere, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

	2023	2019
Meetinstrument	MQ Scan en VolgMij	Geen verschil met 2023
Bereik	MQ Scan: 25 van de tachtig scholen. VolgMij: Twee scholenkoepels.	Geen verschil met 2023
Doel	MQ Scan: Input voor beleid om leerlingen op motorisch gebied te kunnen ondersteunen. VolgMij: Input voor de les bewegingsonderwijs en doorverwijzing van leerlingen naar naschoolse activiteiten.	Geen verschil met 2023
Afname	MQ Scan: Eén keer per jaar tijdens een algemene sportdag georganiseerd door het AKT. Mbo-studenten en studenten van de Vrije Universiteit helpen bij deze sportdag. VolgMij: Vakleerkrachten houden de scores voor motorische vaardigheden van de leerlingen bij.	Geen verschil met 2023

Delen van gegevens	<p>MQ Scan: De scholen beheren de gegevens en delen deze met de gemeente.</p> <p>VolgMij: De scholen beheren de gegevens en delen deze verder niet.</p>	Geen verschil met 2023
Gebruik van gegevens	<p>MQ Scan: De gemeente gebruikt de gegevens om op gemeentelijk niveau beleidskeuzes te maken. Bijvoorbeeld investeren in passend naschools aanbod voor een bepaalde doelgroep.</p> <p>VolgMij: De vakleerkracht gebruikt de gegevens, met behulp van PlanMij, voor de inhoud van de les bewegingsonderwijs en voor doorverwijzing van kinderen naar het juiste naschoolse aanbod.</p> <p>Daarnaast is er afgelopen jaar een pilot gestart waarbij binnen de lessen KidsXtra een specifiek aanbod is gerealiseerd, gericht op kinderen die zowel achterlopen in motorische vaardigheden als te maken hebben met overgewicht.</p>	In 2019 nog geen PlanMij en pilot.
Financiering	De gemeente betaalt de kosten van zowel de MQ Scan als VolgMij	Geen verschil met 2023

Ervaringen

De gemeente Almere hanteert dezelfde aanpak voor het meten van motorische vaardigheden als in 2019. De aanpak bestaat uit de afname van de MQ Scan door het AKT tijdens een algemene sportdag waarbij 25 van de 80 basisscholen uit de gemeente aanwezig zijn. Daarnaast gebruiken de vakleerkrachten binnen de scholenkoepel Prisma (18 scholen) en de Almeerse Scholen Groep (38 scholen) VolgMij.

De gemeente is verantwoordelijk voor de afname en het gebruik de gegevens van de MQ Scan. De afname en het gebruik van de gegevens van VolgMij zijn de verantwoordelijkheid van de scholenkoepels. De beleidsmedewerker doet daarom uitspraken over de MQ Scan en de vakleerkracht over VolgMij.

De beleidsmedewerker is over het algemeen tevreden over de afname van de MQ Scan. Hij ervaart dat de gegevens van de test van meerwaarde zijn. Op basis van de gegevens bepaalt de gemeente Almere beleid. Bijvoorbeeld investeren in aanbod gericht op een specifieke doelgroep.

Het valt de beleidsmedewerker op dat er grote verschillen zichtbaar zijn in de gemiddelden tussen verschillende jaren. In 2019 scoorden leerlingen uit groep 3 uit Almere bijvoorbeeld onder het landelijke gemiddelde, maar een jaar later niet meer.

Daardoor ontstaat de vraag binnen de gemeente in hoeverre het mogelijk is om op basis van de resultaten van de MQ Scan beleid concreet vorm te geven.

Over VolgMij is de vakleerkracht erg tevreden. Voornamelijk de aanvulling van PlanMij helpt bij het invullen van de les bewegingsonderwijs op basis van de scores uit VolgMij. De wens is om met de resultaten van VolgMij een beweegadvies per leerling te maken.

Naar aanleiding van de resultaten van de MQ Scan en de gegevens van VolgMij is in januari 2023 een pilot gestart. Het doel is om kinderen met een motorische achterstand en kinderen met overgewicht extra te ondersteunen bij het verbeteren van hun motorische vaardigheden en het vergroten van het plezier in bewegen. Een kinderfysiotherapeut verzorgt deze lessen. Het is nog niet bekend wat het resultaat is. De doorverwijzing naar dit aanbod verloopt op basis van de gegevens van VolgMij.

Verbinding en samenwerking

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden werken in de gemeente Almere verschillende partijen samen: scholen, gemeente, buurtsportcoaches, sportaanbieders, zorg (waaronder fysiotherapeuten), de opleiding Bewegingswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam en mbo Sport & Bewegen.

Daarnaast is binnen de gemeente verbinding gelegd tussen de afdelingen sport, onderwijs en zorg en welzijn. Hiermee wil de gemeente de verbinding tussen primair onderwijs en zorg (en hierbij de verwijzing naar ondersteuning) verbeteren.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- **Doorverwijzing:** op basis van de scores van VolgMij verwijst de vakleerkracht bewegingsonderwijs kinderen door naar het juiste naschoolse aanbod. Een buurtsportcoach, sportaanbieder of fysiotherapeut verzorgt dit.
- **Financieel:** de gemeente financiert de afname van de MQ Scan en VolgMij. Ook subsidieert de gemeente het AKT.
- **Afname:** het AKT organiseert de sportdag en zorgt voor testafnemers van de MQ Scan. Dit zijn meestal studenten van de opleiding Bewegingswetenschappen en mbo Sport & Bewegen.

Binnen de gemeente Almere krijgen buurtsportcoaches de opleiding van het Athletic Skills Model (ASM) aangeboden (zie kader). De beleidsmedewerker geeft aan dat het gebruik van het ASM een belangrijk bindmiddel voor de samenwerking is. De gemeente staat achter de aanpak van het model, wat helpt om bewustzijn en draagvlak te creëren voor het verbeteren van de motorische vaardigheden.

Athletic Skills Model

De MQ Scan is tot stand gekomen door de ontwikkelaars van het Athletic Skills Model (ASM). Het ASM is een talentontwikkelingsmodel voor onder andere het bewegingsonderwijs. Het bestaat uit tien verschillende basisbewegingen die helpen bij veelzijdig bewegen. Met de ASM-instructeursopleidingen leer je het ASM te implementeren.

Bron: Athletic Skills Model, 2023

De beleidsmedewerker heeft als wens om een samenwerking tussen de gemeente en sportverenigingen op te zetten. De samenwerking met sportverenigingen kan volgens hem bijdragen aan talentontwikkeling, doordat goede bewegers doorverwezen worden naar een sportvereniging.

3.2 Gemeente Arnhem

Bij de gemeente Arnhem hebben we gesproken met twee vertegenwoordigers van Sportbedrijf Arnhem. In [tabel 3.2](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Arnhem samen.

Tabel 3.2

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Arnhem, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

	2023	2019
Meetinstrument	BLOC-test	Geen verschil met 2023
Bereik	Achttien van de 58 scholen	In 2019 werd de test op tien scholen afgenomen.
Doel	De motorische ontwikkeling van de leerlingen volgen door de jaren heen.	Geen verschil met 2023
Afname	De vakleerkrachten bewegingsonderwijs nemen de test af. Sportbedrijf Arnhem faciliteert en adviseert de scholen bij de afname, waarbij ze ondersteunen door studenten van het CIOS en andere beweegopleidingen in te zetten.	Geen verschil met 2023
Delen van gegevens	De testgegevens zijn in beheer van de scholen, die deze delen met Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN).	Geen verschil met 2023
Gebruik van gegevens	Samen met studenten van de HAN analyseert Sportbedrijf Arnhem de uitkomsten op groepsniveau. Hierdoor kunnen ze groepen, wijken	Geen verschil met 2023

en scholen met elkaar vergelijken. Leerlingen die laag scoren, nodigen ze uit voor Club Extra.

Financiering	Sportbedrijf Arnhem levert de testmaterialen. De scholen betalen de kosten van de software voor de BLOC-test.	Geen verschil met 2023
--------------	---	------------------------

Ervaringen

De gemeente Arnhem hanteert dezelfde aanpak voor het meten van motorische vaardigheden als in 2019. De aanpak bestaat uit het afnemen van de BLOC-test. Het aantal scholen waar de BLOC-test wordt afgenomen is de afgelopen jaren gegroeid van tien naar achttien. Dat is een derde van alle basisscholen in de gemeente.

De vertegenwoordiger van Sportbedrijf Arnhem is erg tevreden over het gebruik van de BLOC-test. Omdat het aantal scholen dat de BLOC-test afneemt groeit, is het lastiger geworden om voldoende personeel of studenten te vinden voor de afname daarvan. Daarom stimuleert Sportbedrijf Arnhem scholen om meer zelfvoorzienend te zijn in het afnemen van de test. Het doel is dat Sportbedrijf Arnhem de afname van de BLOC-test vooral ondersteunt door het materiaal te verzorgen.

Voorafgaand aan de afname van de BLOC-test gaan buurtsportcoaches van Sportbedrijf Arnhem in gesprek met vakleerkrachten over de inzichten die de BLOC-test kan bieden. Vakleerkrachten gebruiken de resultaten van de BLOC-test verschillend. Sommige vakleerkrachten passen hun lessenseries en lesplannen erop aan, andere gebruiken de resultaten alleen voor het rapport.

Verbinding en samenwerking

Voor het meten van motorische vaardigheden werken in de gemeente Arnhem het Sportbedrijf Arnhem, basisscholen, de gemeente en de HAN samen.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- **Doorverwijzing:** op basis van de resultaten van de BLOC-test worden kinderen die laag scoren uitgenodigd voor 'ClubExtra'. De vertegenwoordiger van Sportbedrijf Arnhem krijgt van vakleerkrachten bewegingsonderwijs terug dat ze zien dat de leerlingen na deelname aan ClubExtra vooruitgaan in hun beweegvaardigheid. Voor de leerlingen die hoog scoren hadden ze in het schooljaar 2021/2022 de 'Talentgroep', maar vanwege te weinig vakleerkrachten was dit in het schooljaar 2022/2023 niet mogelijk. Dit gaat Sportbedrijf Arnhem komend jaar oplossen door zelf een aantal vakleerkrachten in dienst te nemen. Daardoor kunnen ze zelf op de inzet van vakleerkrachten sturen.
- **Financieel:** de gemeente financiert de afname van de BLOC-test.
- **Afname:** Sportbedrijf Arnhem helpt bij het faciliteren van de afname, waarbij ze ook ondersteunen door de inzet van studenten van het CIOS.

Uit het gesprek blijkt dat in de komende jaren het versterken van de samenwerking een aandachtspunt is binnen de gemeente Arnhem. Hiervoor hebben de gemeente, Sportbedrijf Arnhem en alle onderwijsbesturen in mei 2023 samen een nieuw visiedocument over bewegen op en rondom de school opgesteld en ondertekend.

In dit visiedocument staan afspraken over de gezamenlijke aanpak voor het stimuleren van bewegen op en rondom de school. Dit document is de basis voor het creëren van draagvlak en samenwerking, zowel bij de gemeente als bij de schoolbesturen.

Om dit te ondersteunen start de gemeente met een 'Living Lab Jeugdsport Arnhem', gesubsidieerd door ZonMw². De doelstelling van het Living Lab is om door samenwerking het juiste aanbod bij het kind te krijgen:

'Hoe zorg je nou dat het goede aanbod bij het goede kind en andersom komt? En hoe kan je de gegevens van de BLOC-test met elkaar uitwisselen en afstemmen zodat de buurtsportcoach het juiste aanbod erbij kan zoeken en aanbieden maar ook dat je dezelfde dingen in de lessen of het aanbod kan doen?'

Vertegenwoordiger Sportbedrijf Arnhem

Met het Living Lab probeert Sportbedrijf Arnhem samenwerking te stimuleren binnen het beweegnetwerk dat om het kind heen staat. Met deze samenwerking hopen ze de kwaliteit van het beweegaanbod te verbeteren.

Een succesfactor in de samenwerking is volgens de vertegenwoordiger van het sportbedrijf dat de scholen niet verplicht worden om de BLOC-test af te nemen. Het Sportbedrijf Arnhem zet erop in om het belang van het meten van motorische vaardigheden onder de aandacht te brengen. Ze hopen dat scholen daardoor intrinsiek gemotiveerd raken om de BLOC-test af te nemen. De uiteindelijke wens is wel om de BLOC-test gemeentebreed af te nemen.

Daarnaast heeft Sportbedrijf Arnhem, net als in 2019, de wens om de gegevens van de BLOC-test te koppelen aan de Skills Box. Dat is een kar met sport- en spelmaterialen gericht op het verbeteren van de motorische vaardigheden. Deze is bedoeld om meer en beter bewegen onder schooltijd op scholen in de gemeente Arnhem te stimuleren. Door de gegevens van de BLOC-test te koppelen aan de Skills Box kan de inhoud van de Skills Box doelgericht bepaald worden.

² ZonMw programmeert en financiert onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn (ZonMw, z.d.)

3.3 Gemeente Haarlemmermeer

Bij de gemeente Haarlemmermeer hebben we gesproken met een vertegenwoordiger van Team Sportservice Haarlemmermeer. In [tabel 3.3](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Haarlemmermeer samen.

Tabel 3.3

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Haarlemmermeer, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

	2023	2019
Meetinstrument	4 S-en test	Geen verschil met 2023
Bereik	Drie scholenkoepels. Hiermee bereiken ze bijna alle scholen binnen de gemeente.	Geen verschil met 2023
Doel	Per leerling ondersteuning op maat aanbieden.	Geen verschil met 2023
Afname	De vakleerkracht neemt de 4 S-en test één keer per jaar af in groep 1 tot en met 5 tijdens de les bewegingsonderwijs. Team Sportservice ondersteunt bij het coördineren van het verzamelen van de gegevens en eventueel door personele inzet bij de testafname.	Geen verschil met 2023
Delen van gegevens	De testgegevens zijn in beheer van de school. Er is een verwerkingsovereenkomst tussen schoolbesturen en Team Sportservice, waarin staat dat Team Sportservice de gegevens anoniem ontvangt. Team Sportservice heeft inzicht in de score van 4 S-en test, de leeftijd, de school en de wijk van de leerling.	Geen verschil met 2023
Gebruik van gegevens	De gemeente gebruikt de gegevens om op gemeentelijk niveau beleidskeuzes te maken. Bijvoorbeeld naschools aanbod inzetten in een bepaalde wijk. Daarnaast gebruikt de vakleerkracht de resultaten om leerlingen door te verwijzen naar het juiste naschoolse aanbod.	Geen verschil met 2023
Financiering	De scholen betalen een kleine bijdrage. De overige kosten betaalt de gemeente.	Geen verschil met 2023

Ervaringen

De gemeente Haarlemmermeer hanteert dezelfde aanpak voor het meten van motorische vaardigheden als in 2019. De 4 S-en test is onderdeel van een breder, zelf ontwikkeld meetpakket en bestaat uit vier pijlers: de 4 S-en test en het meten van sportparticipatie, bewegingsvaardigheden en speelgedrag.

De vertegenwoordiger van Team Sportservice geeft aan dat ze binnen Team Sportservice niet geheel tevreden zijn over de huidige aanpak van de afname van de 4 S-en test. De reden hiervoor is tweeledig:

- Team Sportservice wil de leeftijdsgroep uitbreiden naar de groepen 6 tot en met 8 (tot nu toe meten ze alleen groep 1 tot en met 5).
- Ze ervaren de afname en verwerking van de 4 S-en test als tijdsintensief, wat volgens vakleerkrachten voor onrust in de klas zorgt. Team Sportservice heeft gekeken naar oplossingen om de testafname minder tijdsintensief te maken. Dit heeft tot nu toe nog niet tot het gewenste resultaat geleid.

In verband met de ervaren belemmeringen onderzoeken ze binnen Team Sportservice of ze de aanpak voor het meten van de motorische vaardigheden willen aanpassen. Hiervoor zijn ze binnen Team Sportservice gestart met de afname van de MQ Scan. De ervaring is dat de MQ Scan minder tijdsintensief is. Maar de kosten die eraan verbonden zijn, ervaren ze als een belangrijke belemmering.

Daarnaast is er binnen Team Sportservice de wens om de motorische vaardigheden in het voortgezet onderwijs te meten. Team Sportservice heeft een pilot uitgevoerd met een zelf ontworpen sport- en beweegenquête. Daarin vroegen ze jongeren op het voortgezet onderwijs naar hun dagelijkse bewegen en sportdeelname. Deze enquête meet niet de motorische vaardigheid van de jongeren. De wens is om een geschikt meetinstrument te vinden waarmee ze die wel kunnen meten.

Gemeente Haarlemmermeer bestaat uit veel dorpen. De vertegenwoordiger van Team Sportservice vertelt dat ze op dit moment niet alle dorpen kunnen bedienen en dat ze keuzes moeten maken in welke wijk zij actief zijn.

Op basis van de gegevens van de 4 S-en test zagen ze dat de scores van de jeugd uit een aantal wijken lager was dan het gemiddelde. In een aantal van deze wijken was Team Sportservice nog niet actief. Op basis van dit inzicht hebben beleidsmedewerkers binnen de gemeente het beleid aangepast naar een bredere inzet (meer wijken) van Team Sportservice om meer jeugd te bereiken.

Verbinding en samenwerking

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden werken in de gemeente Haarlemmermeer Team Sportservice en de verschillende schoolbesturen samen.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- **Doorverwijzing:** op basis van de resultaten van de 4 S-en test stuurt de vakleerkracht leerlingen door naar passend aanbod. Minder sterke bewegers kunnen deelnemen aan programma's zoals MRT (Motorische Remedial

Teaching, gericht op het verbeteren van motorische vaardigheden), Club Extra (gericht op het bevorderen van deelname aan beweegactiviteiten) en Fit4Life Kids (gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl en gezond gewicht). Resultaten van de 4 S-en test laten een vooruitgang zien in de motorische vaardigheden van leerlingen die deelnemen aan MRT. Daarnaast ontvangt Team Sportservice de terugkoppeling dat de leerlingen die hebben deelgenomen aan programma's zoals MRT, Club Extra en Fit4Life Kids, meer plezier hebben in bewegen en ook beter met de klas mee kunnen komen. Goede bewegers kunnen deelnemen aan lessen bewegingsonderwijs van hogere groepen of aan beweegstimuleringsprojecten.

- **Financieel:** de gemeente financiert een deel van de afname van de 4 S-en test.
- **Afname:** Team Sportservice ondersteunt bij het coördineren van het verzamelen van de gegevens en eventueel door personele inzet bij het afnemen van de test.

De vertegenwoordiger van Team Sportservice benoemt dat Team Sportservice de verbinder in de samenwerkingen is. Medewerkers van Team Sportservice overleggen twee keer per jaar met ieder schoolbestuur een-op-een, en één keer per jaar met alle schoolbesturen bij elkaar.

Daarnaast bespreken medewerkers van Team Sportservice de testresultaten met de gemeente. Samen kijken ze naar de verbanden tussen de gemeentelijke aanpak voor het verbeteren van de motorische vaardigheden van kinderen (op beleidsniveau) en de resultaten van deze aanpak op basis van de 4 S-en test (op wijkniveau). Ook bespreken ze hoe de ontwikkeling van de motorische vaardigheden van kinderen en de sportdeelname over de jaren verloopt. Dit kan vervolgens leiden tot aanpassingen in het beleid.

Voor het verbeteren van de motorische vaardigheden werkt Team Sportservice samen met sportverenigingen. De afgelopen jaren is deze samenwerking verbeterd. Uit data over de sportdeelname werd duidelijk dat deze in bepaalde wijken lager was dan in andere wijken. In deze wijken bieden verenigingen nu clinics aan van verschillende sporten. Ook verzorgen buurtsportcoaches beweegaanbod op een aantal kinderdagverblijven. Vanaf 2024 worden bezuinigen doorgevoerd, waardoor voor de doelgroep 0-4 jaar geen aanbod meer mogelijk is.

De vertegenwoordiger van Team Sportservice is trots op het draagvlak en de samenwerking binnen de gemeente Haarlemmermeer rondom het meten van motorische vaardigheden. Dit draagvlak is ontstaan doordat Team Sportservice, de gemeente en de schoolbesturen samen in gesprek gegaan zijn over de inzet van de buurtsportcoaches met de vraag: **'Hoe willen we die buurtsportcoaches in de gemeente inzetten en welke rol moet die hebben bij buurt-onderwijs-sport?'**, aldus de vertegenwoordiger van Team Sportservice.

De aanpak wordt goed gedragen door de scholen, doordat schoolbesturen vanaf het begin betrokken waren. De schoolbesturen hebben meegedacht over de inzet van de buurtsportcoaches en samen hebben ze deze inzet vorm gegeven. Bij het bepalen

van de juiste inzet vonden ze het belangrijk om het geld op de juiste manier in te zetten. Hiervoor vonden ze het monitoren van de motorische vaardigheden van kinderen van groot belang. Door dit jarenlange netwerk wordt de aanpak goed gedragen.

Daarnaast vertelt de vertegenwoordiger dat het draagvlak is ontstaan en behouden blijft doordat Team Sportservice veel in gesprek is met de vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Ze bespreken dan onder andere de afname en uitkomsten van de 4 S-en test.

3.4 Gemeente Vlissingen

Bij de gemeente Vlissingen hebben we gesproken met een beleidsmedewerker sport & gezondheid en twee buurtsportcoaches van het gemeentelijk sportbedrijf (Buurtteams Vlissingen). In [tabel 3.4](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Vlissingen samen.

Tabel 3.4
Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Vlissingen, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

	2023	Verskil met 2019
Meetinstrument	MQ Scan	In 2019 maakte de gemeente ook gebruik van het Beweeg ABC.
Bereik	Zestien van de zeventien basisscholen.	In 2019 zeven van de zeventien basisscholen.
Doel	De motorische vaardigheden monitoren en met deze gegevens gericht programma's en beleid maken om kinderen verder bij hun (motorische) ontwikkeling te ondersteunen.	Geen verschil met 2023
Afname	De vakleerkracht van de school neemt één keer per schooljaar bij alle groepen de test af tijdens de les bewegingsonderwijs. Als de school geen vakleerkracht in dienst heeft, neemt de buurtsportcoach de test af.	In 2019 nam een buurtsportcoach de test af in verband met de betrouwbaarheid (bij alle scholen dezelfde testafnemer).
	Buurtsportcoaches hebben een coördinerende en ondersteunende rol tijdens de afname van de test. Uitgangspunt is dat de test afgenomen wordt door iemand die de leerlingen goed kent.	
Delen van gegevens	De toestemming voor het afnemen van de MQ Scan wordt aan het begin van het schooljaar in de algemene AVG-toestemming van de school vastgelegd.	In 2019 werd de toestemming voor het afnemen van de MQ Scan afzonderlijk van de algemene toestemming gedaan.

De testgegevens zijn in beheer van de school. Deze deelt ze geanonimiseerd met de gemeente.

Gebruik van gegevens	Leerlingen kunnen op basis van de test doorgestuurd worden naar MRT. Daarnaast neemt de gemeente de MQ Scan mee in sportakkoorden.	In 2019 benoemden de vertegenwoordigers dat er op dat moment nog niet veel met de gegevens gedaan werd.
Financiering	De gemeente betaalt de kosten van de MQ Scan.	Geen verschil met 2023

Ervaringen

In de gemeente Vlissingen zijn sinds 2019 enkele veranderingen doorgevoerd in de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden. De MQ Scan nemen ze nog steeds af, maar het Beweeg ABC niet meer. Momenteel ligt de afname van het Beweeg ABC stil, omdat deze veel tijd in beslag nam en omdat het niet duidelijk was of de verantwoordelijkheid voor deze vragenlijst bij de GGD of bij de gemeente lag.

In 2019 namen de buurtsportcoaches de MQ Scan af. Nu doen de vakleerkrachten dit. Het aantal scholen waar men de MQ Scan afneemt, is ten opzichte van 2019 gestegen van zeven naar zestien scholen. Ook gebruiken de vakleerkrachten de gegevens van de MQ Scan nu voor doorverwijzing naar MRT.

De beleidsmedewerker en de buurtsportcoaches zijn tevreden over de afname van de MQ Scan. De gegevens van de MQ Scan bevestigen het vermoeden dat de motorische vaardigheden van kinderen achteruitgaan. Op basis van deze gegevens worden zwakkere bewegers doorgestuurd naar MRT. De buurtsportcoach hoort van de vakleerkrachten terug dat zij zien dat de zwakkere bewegers door MRT grote stappen maken en dat hun motorische vaardigheden verbeteren.

Zwakkere bewegers doorverwijzen en hun motorische vaardigheden vergroten is volgens de geïnterviewden maatwerk. Het is een tijds- en daardoor kostenintensieve aanpak, maar zorgt volgens de vertegenwoordigers voor de beste resultaten.

Verbinding en samenwerking

In de gemeente Vlissingen zijn de verschillende partijen op het gebied van gezondheid, sport, onderwijs en cultuur opgeheven en geïntegreerd in buurtteams, genoemd Buurtteams Vlissingen. De gemeente is de opdrachtgever van Buurtteams Vlissingen, en buurtsportcoaches zijn in dienst bij Buurtteams Vlissingen. Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden is er binnen deze buurtteams een samenwerking tussen de buurtsportcoaches, scholen en de gemeente.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- > **Doorverwijzing:** op basis van de resultaten van de MQ Scan worden kinderen die laag scoren doorgestuurd naar MRT.

- **Financieel:** de gemeente financiert de afname van de MQ Scan.
- **Afname:** de buurtsportcoaches ondersteunen scholen bij het coördineren van de MQ Scan en helpen indien nodig bij de afname.

De buurtsportcoaches benoemen dat voor de afname van de MQ Scan de samenwerking tussen de buurtsportcoaches en de scholen essentieel is. Ze vinden het belangrijk om op zoveel mogelijk scholen de MQ Scan af te nemen. Hiervoor gaan buurtsportcoaches in gesprek met de scholen.

In dit gesprek benadrukken de buurtsportcoaches het belang van het meten van motorische vaardigheden, voor zowel de gemeente als de school. Daarnaast bespreken ze de aanpak van het meten van motorische vaardigheden. De scholen zijn vrij om de keuze te maken. Als een school besluiten niet mee te werken, zet de buurtsportcoach minder activiteiten op deze school in.

Door in gesprek te gaan met de scholen merken de buurtsportcoaches dat meer scholen toezeggen om mee te werken aan het meten van motorische vaardigheden. Daarnaast merken ze dat scholen die nog niet meedoen, geïnspireerd worden door scholen die wel meedoen. Zo benoemt één vertegenwoordiger:

'Directeuren praten onderling met elkaar en dan zeggen ze: "de MQ Scan, ja wij doen dat ook en wij vinden het heel belangrijk voor het kind". Dan denkt een andere directeur: "ik moet niet achterblijven:."

Buurtsportcoach Buurtteams Vlissingen

De vertegenwoordigers van de gemeente Vlissingen hebben als wens om twee keer per jaar de MQ Scan af te nemen. Om dit mogelijk te maken is het nodig dat de buurtsportcoaches meer ondersteunen bij de afname. Hier zijn momenteel niet genoeg mensen voor beschikbaar. De wens is om studenten in te zetten van de sportopleiding op Hogeschool Zeeland. Maar de vertegenwoordigers merken dat die vaak niet beschikbaar zijn op de momenten waarop dat nodig is. Daarnaast moeten studenten goed begeleid worden, wat ook weer inzet van personeel vereist.

Op vijf verschillende locaties bieden buurtsportcoaches het programma Sportmix aan. Tijdens dit programma kunnen kinderen elke week een nieuwe sport beoefenen. In 2019 was de wens om de gegevens van de MQ Scan te koppelen aan de Sportmix. Dit is nog niet gelukt. De wens is nu om op basis van de gegevens van de MQ Scan de Sportmix bij een school in te zetten waar de motorische vaardigheid van de kinderen het laagst is. Daarnaast is de wens om aanbod te op te zetten voor sterkere bewegens.

3.5 Gemeente Bergen op Zoom

Bij de gemeente Bergen op Zoom hebben we met een beleidsadviseur sport en met een vertegenwoordiger van de F!tfabriek (onderdeel van het gemeentelijk sportbedrijf) gesproken. In [tabel 3.5](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Bergen op Zoom samen.

Tabel 3.5

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Bergen op Zoom, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

Meetinstrument	MQ Scan
Keuzeprocess	Over het keuzeprocess hebben we niet gesproken tijdens het gesprek met de beleidsadviseur en de vertegenwoordiger van de F!tfabriek. Zij waren beiden niet betrokken in de fase waarin werd gekozen voor de MQ Scan.
Bereik	In 2020 werd de MQ Scan op enkele basisscholen afgenomen. Momenteel zijn er geen scholen waar de MQ Scan afgenomen wordt.
Doel	De wens is om de motorische vaardigheden van kinderen te monitoren en het aanbod van de buurtsportcoach hierop aan te passen.
Afname	In de periode dat de MQ Scan wel werd afgenomen, waren de vakleerkrachten bewegingsonderwijs verantwoordelijk voor de afname. Zij namen de MQ Scan een aantal keer per schooljaar af.
Delen van gegevens	Niet van toepassing omdat de MQ Scan momenteel niet afgenomen wordt.
Gebruik van gegevens	Niet van toepassing omdat de MQ Scan momenteel niet afgenomen wordt.
Financiering	De F!tfabriek betaalde de kosten van de MQ Scan. Omdat slechts enkele scholen de MQ Scan gebruikten, hebben ze de financiering stopgezet.

Ervaringen

In 2019 heeft F!tfabriek het initiatief genomen om de motorische vaardigheid van kinderen binnen één scholenstichting te meten met de MQ Scan. Vakleerkrachten van een klein aantal scholen hebben voor een korte periode de MQ Scan afgenomen.

Momenteel wordt de MQ Scan binnen gemeente Bergen op Zoom niet gebruikt. De vertegenwoordiger van F!tfabriek denkt dat de afname te veel tijd kostte, waardoor de vakleerkrachten hiermee gestopt zijn. De wens is wel om weer een meetinstrument te gebruiken voor het meten van motorische vaardigheden. Of dit de MQ Scan wordt of een ander meetinstrument, moet nog onderzocht worden.

Toen enkele vakleerkrachten de MQ Scan afnamen, deelden ze de data met de F!tfabriek. Doordat er voornamelijk mbo-geschoolde leerkrachten bij de F!tfabriek werken, ervaart de vertegenwoordiger problemen met het interpreteren van de data, hij vertelt hierover: **'de stap daarna is lastig, hoe ga je met die gegevens om en wat ga je ermee doen?'**. Ze missen hierin een stukje kennis en kunde.

De beleidsmedewerker vertelt dat het hierbij van belang is om samen meer duidelijk te hebben: **'als we dit willen gaan meten, waarom willen we dit dan meten? En wat gaan we er [de gegevens] dan samen mee doen?'** Ze vertelt hierbij dat de verantwoordelijkheid voor de interpretatie en het gebruik van de gegevens niet alleen bij de vakleerkracht ligt, maar ook bij de schoolbesturen, de gemeente en de F!tfabriek.

Verbinding en samenwerking

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden is er in gemeente Bergen op Zoom momenteel geen sprake van samenwerking. Wel werken F!tfabriek, acht (van de vijftien) basisscholen en de gemeente samen om pauzesport en naschoolse sport te organiseren.

Momenteel gaat de samenwerking tussen F!tfabriek, de gemeente en de scholen (nog) niet zoals gewenst. De wens is vanuit F!tfabriek dat op alle scholen in de gemeente Bergen op Zoom één meetinstrument wordt gebruikt voor het meten en van motorische vaardigheden.

De beleidsmedewerker van de gemeente geeft aan dat de gemeente in het kader van het Sportakkoord II kansen ziet om in Bergen op Zoom een integrale aanpak op te zetten voor het verbeteren van motorische vaardigheden. Het meten van motorische vaardigheden is een onderdeel van deze integrale aanpak. Hierbij ontbreekt het, volgens de beleidsmedewerker van de gemeente, nu nog aan voldoende draagvlak bij de scholen. Volgens haar stellen scholen andere prioriteiten en is er een tekort aan vakleerkrachten bewegingsonderwijs.

F!tfabriek ziet voor zichzelf een rol weggelegd in het contact leggen en onderhouden met de scholen en het ondersteunen bij de testafname. De beleidsmedewerker geeft aan dat de gemeente ook een rol kan spelen bij het creëren van draagvlak bij de scholen.

Volgens de vertegenwoordiger van F!tfabriek is niet alleen het creëren van randvoorwaarden (bijvoorbeeld financiering vanuit de gemeente en F!tfabriek) belangrijk, maar ook dat de wil er is vanuit de (vak)leerkrachten. Ook zij moeten het nut en de meerwaarde zien van het meten van motorische vaardigheden.

3.6 Gemeente Brunssum

Bij de gemeente Brunssum hebben we gesproken met een beleidsmedewerker sport, bewegen en volksgezondheid, die voorheen als combinatiefunctionaris (vanaf hier: buurtsportcoach) gewerkt heeft voor de gemeente Brunssum. In [tabel 3.6](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Brunssum samen.

Tabel 3.6

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Brunssum, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

Meetinstrument	4 S-en test
Keuzeprocess	In 2012-2013 zijn de buurtsportcoaches gestart met de afname van de 4 S-en test bij kleuters. In 2013-2014 zijn ze gestart met de implementatie van de methodiek van Van Gelder, waarbij ze later dat jaar de eerste testen via Stimuliz hebben afgenomen.
Bereik	Alle tien de basisscholen uit de gemeente.
Doel	Inzicht krijgen in de motorische vaardigheden van leerlingen om de leerling door te verwijzen naar een passende vervolgenterventie.
Afname	Buurtsportcoaches nemen de test bij elke school één keer in het schooljaar af. In totaal komen er drie buurtsportcoaches en twee collega's van het sportbedrijf naar een school om de test af te nemen. Op de scholen die een vakleerkracht bewegingsonderwijs in dienst hebben, helpen de vakleerkrachten bij het afnemen van de test.
Delen van gegevens	De toestemming voor het afnemen van de 4 S-en test wordt aan het begin van het schooljaar in de algemene AVG-toestemming van de school gedaan. De gemeente is beheerder van de gegevens. De resultaten worden besproken met de vakleerkracht.
Gebruik van gegevens	Leerlingen die laag scoren, worden doorverwezen naar een vervolgenterventie voor kinderen tussen 4-8 jaar oud, gericht op het verbeteren van motorische vaardigheden of het wegnemen van angst om te bewegen.
Financiering	De gemeente betaalt de kosten van de 4 S-en test.

Ervaringen

In de gemeente Brunssum wordt voor het meten van motorische vaardigheden sinds het schooljaar 2013-2014 de 4 S-en test gebruikt. De aanpak bestaat uit een

jaarlijkse afname van de 4 S-en test op alle tien de basisscholen uit gemeente Brunssum. De buurtsportcoach organiseert de afname.

De beleidsmedewerker is over het algemeen tevreden over de afname en het gebruik van de 4 S-en test. Hij ervaart dat de testafname veel tijd kost. Op basis van de gegevens verwijzen buurtsportcoaches leerlingen door naar vervolginterventies gericht op motoriek of angst voor bewegen.

De wens binnen gemeente Brunssum is om de resultaten van de 4 S-en test te koppelen aan beleid voor doelgerichte inzet voor het verbeteren van motorische vaardigheden. Om gemeentebreed beleid te kunnen formuleren en uit te voeren is het volgens de beleidsmedewerker nodig om over de testgegevens van bijna alle kinderen te beschikken.

Op dit moment heeft de gemeente voor 60-70 procent van de kinderen in de gemeente Brunssum toestemming om de test af te nemen. De beleidsmedewerker vermoedt dat dat er sprake is van selectieve toestemming. Hij vermoedt dat ouders met kinderen die niet sporten of bewegen minder vaak toestemming verlenen, waardoor er sprake kan zijn van een vertekend beeld. De gemeente mist hierdoor wellicht informatie over een groep kinderen waarop ze haar beleid wil richten omdat zij ondersteuning het meest nodig hebben.

Verbinding en samenwerking

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden werken in de gemeente Brunssum scholen, gemeente en een expertisecentrum voor bewegingsonderwijs, motorische ontwikkeling en gezondheid van kinderen (RiskCare Preventie) samen.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- **Doorverwijzing:** vervolginterventies worden georganiseerd door RiskCare Preventie. Zij bieden een naschools traject aan gericht op motoriek of angst voor bewegen. Daarnaast was er binnen de gemeente naschools aanbod voor kinderen die laag scoorden op de 4 S-en test. Een buurtsportcoach organiseerde dit aanbod. Na corona was er een afname in de deelname aan dit aanbod te zien. Om het aanbod toch te blijven inzetten is het nu voor iedereen toegankelijk is.
- **Financieel:** de gemeente financiert de afname van Stimuliz.
- **Afname:** de buurtsportcoaches nemen de 4 S-en test af op de basisscholen.

De beleidsmedewerker geeft aan dat hij als wens heeft een samenwerking/ketenaanpak op te zetten voor het doorverwijzen van leerlingen naar een follow-up, bijvoorbeeld de GGD. Hij vertelt hierover: **'Je test ergens voor, en we willen daarna verder met het kind en dat loopt nog niet zoals dat zou moeten lopen.'**

3.7 Gemeente Nijmegen

Bij de gemeente Nijmegen hebben we gesproken met een buursportcoach van Sportbedrijf Nijmegen en met een vakleerkracht bewegingsonderwijs. In [tabel 3.7](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Nijmegen samen.

Tabel 3.7

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Nijmegen, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

Meetinstrument	BLOC-test
Keuzeproces	De BLOC-test is een meetinstrument dat is ontwikkeld door de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN). De HAN is een samenwerkingspartner binnen gemeente Nijmegen. De keuze voor deze test was daarom vanzelfsprekend. Binnen de gemeente zijn geen andere opties voor meetinstrumenten voor motorische vaardigheden overwogen.
Bereik	Vijftien van de 55 basisscholen.
Doel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voor de invulling van de les bewegingsonderwijs, waarbij de vakleerkracht op basis van de resultaten de les zo in kan richten dat het beweegniveau van leerlingen verbetert. 2. Om leerlingen met bovengemiddeld motorische vaardigheden uit te nodigen voor een talentprogramma.
Afname	De buurtsportcoaches nemen samen met studenten van de HAN de BLOC-test af tijdens een gezamenlijke sportdag. De vakleerkracht bewegingsonderwijs is er alleen verantwoordelijk voor dat de leerlingen in het systeem staan. Op de scholen die niet deelnemen aan de sportdag, neemt de vakleerkracht de test af.
Delen van gegevens	De school is beheerder van de gegevens. De resultaten worden geanonimiseerd gedeeld met Sportbedrijf Nijmegen.
Gebruik van gegevens	De gegevens worden zowel gebruikt voor de invulling van de les bewegingsonderwijs als voor de doorverwijzing van leerlingen met een bovengemiddelde score.
Financiering	Scholen betalen een klein bedrag per leerling. De gemeente betaalt de overige kosten van de BLOC-test.

Ervaringen

In de gemeente Nijmegen wordt voor het meten van motorische vaardigheden sinds het schooljaar 2019/2020 de BLOC-test gebruikt. De aanpak bestaat uit een

jaarlijkse afname van de BLOC-test door buurtsportcoaches of vakleerkrachten. Momenteel bereiken de gemeente vijftien van de 55 scholen met deze aanpak.

De vakleerkracht was vanaf het begin zeer enthousiast over de test. Hij vindt dat de BLOC-test een compleet beeld geeft van de beweegvaardigheid van de leerlingen. Hij ervaart wel dat de voorbereiding van de BLOC-test tijdsintensief is. De buurtsportcoach herkent dit en ervaart daarbij dat het lastig is om voldoende personeel te vinden om de test af te nemen.

De vakleerkracht geeft aan problemen te hebben met het gebruik van de uitkomsten van de BLOC-test. De scholen beheren de gegevens en hebben zelf de keuze om deze te delen met de gemeente. Dit gebeurt niet altijd. Hij zou graag willen dat dit wel standaard kan, zodat de gemeente met de geanonimiseerde gegevens aan de slag kan.

De BLOC-test geeft de vakleerkracht inzicht in de juiste invulling van de les bewegingsonderwijs. Daarnaast geven de gegevens inzicht in welke leerlingen betere bewegers zijn. Deze leerlingen worden uitgenodigd voor een extra programma. Momenteel is er nog geen een koppeling tussen de resultaten en beleid. Hier gaat Sportbedrijf Nijmegen volgend jaar mee aan de slag.

Verbinding en samenwerking

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden werken in gemeente Nijmegen scholen, Sportbedrijf Nijmegen, de gemeente en de HAN samen.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- > **Doorverwijzing:** op basis van de resultaten van de BLOC-test worden betere bewegers uitgenodigd voor een extra programma.
- > **Financieel:** de gemeente financiert de cursus voor de afname en interpretatie van de uitkomsten van de BLOC-test (voor vakleerkrachten).
- > **Afname:** scholen en de buurtsportcoaches werken samen bij het afnemen van de test. Dit gebeurt onder andere op een gezamenlijke sportdag, georganiseerd door buurtsportcoaches en studenten van de HAN.

Scholen en buurtsportcoaches werken voornamelijk samen met als doel het bewegingsonderwijs te verbeteren. Hiervoor gaan de buurtsportcoaches in gesprek met de vakleerkrachten van de scholen, waarbij ze onder andere de meerwaarde van het meten van motorische vaardigheden bespreken.

Volgens de buurtsportcoach stimuleert de gemeente de afname van de BLOC-test. Zowel de buurtsportcoach als de vakleerkracht geeft aan dat Sportbedrijf Nijmegen de scholen goed ondersteunt bij de afname van de BLOC-test. Doordat Sportbedrijf Nijmegen de afname van de BLOC-test voor het grootste deel op zich neemt, is de drempel voor vakleerkrachten en scholen lager om de test af te nemen.

De wens van het Sportbedrijf is dat meer scholen in gemeente Nijmegen de BLOC-test afnemen. Hiervoor heeft het Sportbedrijf meer studenten nodig vanuit de HAN,

aldus de buurtsportcoach. De buurtsportcoach vertelt dat het daarnaast van belang is dat de scholenstichtingen de afname van het testen meer omarmen, waardoor op de scholen meer draagvlak ontstaat voor het meten van motorische vaardigheden.

De vakleerkracht geeft aan dat er nu aanbod ontbreekt voor kinderen die laag scoren op de BLOC-test. Hij zou graag willen dat er ook aanbod is voor de zwakkere bewegers.

Daarnaast zou de buurtsportcoach graag zien dat de gegevens van de BLOC-test gekoppeld worden aan de sport-, zwem- en fietsparticipatie-vragenlijst die binnen de gemeente afgenomen wordt. Met deze vragenlijst halen ze op of kinderen deelnemen aan een sport. Wanneer dit niet het geval is, worden ze uitgenodigd om deel te nemen aan activiteiten in de wijk.

3.8 Gemeente Utrecht

Bij de gemeente Utrecht hebben we gesproken met twee vertegenwoordigers van SportUtrecht, twee vertegenwoordigers van de gemeente en één vakleerkracht, die ook coördinator bewegingsonderwijs is, van scholenstichting SPO Utrecht.

Binnen gemeente Utrecht stimuleert SportUtrecht gebruik van de BLOC-test in de wijk Leidsche Rijn. De vakleerkracht die we gesproken hebben zet de BLOC-test in op een basisschool binnen scholenstichting SPO Utrecht. Deze aanpakken verschillen van elkaar.

In deze casestudie beschrijven we dan ook eerst de informatie aan de hand van het gesprek met SportUtrecht en vervolgens de resultaten op basis van het gesprek met de vakleerkracht. In [tabel 3.8](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Utrecht samen.

Tabel 3.8

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Utrecht, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

	Aanpak SportUtrecht	Aanpak vakleerkracht SPO Utrecht
Meetinstrument	BLOC-test	BLOC-test
Keuzeprocess	SportUtrecht had contacten met de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN). Dit bracht de BLOC-test op de radar. Andere testen hebben ze ook overwogen, maar SportUtrecht vond het belangrijk dat de test ook in het middelbaar onderwijs gebruikt kon worden. Daarnaast vonden ze het belangrijk dat de test mogelijkheden biedt om te differentiëren op beweegniveau.	Vóór de BLOC-test gebruikte de vakleerkracht de 4S-en test. Deze test ervaarde hij als tijdsintensief en onprettig in gebruik. Door contacten met een docent van de HAN kwam hij in aanraking met de BLOC-test.

Bereik	Drie van de negentien scholen in de wijk Leidsche Rijn.	Vier van de 38 scholen van de scholenkoepel.
Doel	Op basis van de uitkomsten voor ieder kind passend aanbod/bewegingsonderwijs bieden waarbij het kind op diens eigen niveau kan bewegen.	1. De ontwikkeling van de motorische vaardigheden van leerlingen in beeld brengen. 2. Invulling van de les bewegingsonderwijs.
Afname	De afname van de test startte in de gemeente Utrecht met een pilot. SportUtrecht hielp in deze pilot met het inplannen van de testen, waarbij de vakleerkracht zelf verantwoordelijk was voor de afname van de test.	De vakleerkrachten van de scholenkoepel nemen de test op hun eigen manier af. De vakleerkracht die we gesproken hebben neemt de test twee keer per jaar af bij groep 3 tot en met 8. Bij de afname van de test krijgt hij hulp van leerlingen uit groep 8.
Delen van gegevens	De school is beheerder van de gegevens. SportUtrecht is afhankelijk van of de school toestemming geeft om de gegevens in te zien. Hiervoor moet SportUtrecht met de school in gesprek gaan.	De gegevens worden met de ouders van de betreffende leerling gedeeld.
Gebruik van gegevens	Door de kleine hoeveelheid data passen ze de uitkomsten nog niet toe voor het ontwikkelen van passend aanbod voor iedereen.	De gegevens van de BLOC-test verwerkt de vakleerkracht zelf, in samenwerking met de HAN. Wanneer de vakleerkracht ziet dat de test een dalende lijn weergeeft bij een leerling, neemt hij contact op met de intern begeleider. Vervolgens kunnen ze samen kijken naar vervolgstappen. Daarnaast worden de gegevens gebruikt voor de invulling van de les bewegingsonderwijs.
Financiering	De gemeente heeft de pilot financieel ondersteund.	De school betaalt de test.

Ervaringen

● SportUtrecht

In de gemeente Utrecht is SportUtrecht in samenwerking met een scholenstichting halverwege 2022 gestart met een pilot voor het meten van motorische vaardigheden met de BLOC-test. Potentiële stakeholders binnen de wijk Leidsche Rijn werden uitgenodigd om deel te nemen aan de pilot.

Deelnemers reageerden goed op de inhoud van de pilot. Toch ervoeren vakleerkrachten snel praktische drempels. Zo vonden ze de afname van de BLOC-test tijdsintensief. Binnen SportUtrecht ervoer men dat scholen/vakleerkrachten het afnemen van de BLOC-test uitstelden. En ze merkten dat niet iedereen hetzelfde belang van de afname van de BLOC-test ervaarde.

Momenteel zetten drie vakleerkrachten van scholen binnen de wijk Leidsche Rijn de BLOC-test in. De hoeveelheid data van de BLOC-test is daardoor beperkt. Daarom heeft men bij SportUtrecht de testgegevens nog niet gebruikt om de inzet van gerichte interventies vast te stellen.

● Vakleerkracht

Voor het meten van motorische vaardigheden gebruiken drie vakleerkrachten binnen de scholenstichting SPO de BLOC-test. De aanpak en ervaringen verschillen per vakleerkracht. De vakleerkracht die we hebben gesproken, neemt de BLOC-test sinds 2019 af. De aanpak van deze vakleerkracht bestaat uit twee keer per jaar de BLOC-test afnemen bij leerlingen van groep 3 tot en met 8. Bij de afname krijgt de vakleerkracht ondersteuning van leerlingen uit groep 8.

De vakleerkracht was vanaf het begin erg enthousiast over de test. Hij ervaart de BLOC-test als prettig en tijdsefficiënt. Doordat hij bij de afname van de test ondersteuning krijgt van leerlingen uit groep 8, hoeft hij alleen maar te coördineren en bij te springen waar nodig.

De gegevens van de BLOC-test geeft de vakleerkracht inzicht in de beweegvaardigheid van de leerlingen. Daarnaast geeft de BLOC-test de vakleerkracht inzicht of hij het juiste aanbod heeft in zijn lessen. Op basis van de resultaten van de test kan hij eventueel de inhoud van zijn lessen aanpassen:

'Toen ik hem [de BLOC-test] de eerste paar keer afnam kwam er naar voren dat de hand oog coördinatie over de hele linie een beetje achterliep. En dan gaat het bij de kinderen dus wel goed maar doe ik iets in mijn programma niet goed. Na het aanpassen hiervan zag ik dat het effect had op de scores van de kinderen.'

Vakleerkracht scholenstichting SPO

Verbinding en samenwerking

● SportUtrecht

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden is men bij SportUtrecht nog zoekende naar een verbinding met de scholen om de BLOC-test af te nemen. De wens vanuit de vertegenwoordigers van SportUtrecht is dat het meten van motorische vaardigheden de norm bij scholen wordt, voornamelijk vanuit het perspectief dat het bijdraagt aan het sportplezier van kinderen: **'Het meten en plezier is een-op-een samen. Je kunt pas een goede bewegingsles aanbieden als je weet waar een kind staat'**, licht de vertegenwoordiger toe.

Om beleid en uitvoering goed op elkaar af te stemmen is er een goede samenwerking tussen de gemeente en SportUtrecht. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om in de samenwerking met het onderwijs aan te sluiten op de bereidheid en mogelijkheden van scholen en leerkrachten. Scholen hebben te maken met een lerarentekort en andere uitdagingen. Hierbij is het belangrijk dat de gemeente en SportUtrecht goed afstemmen wat SportUtrecht van scholen verwacht.

De komende jaren verkennen de gemeente en SportUtrecht hoe ze scholen kunnen ondersteunen op het gebied van sport en bewegen. Dit doen ze onder andere met het Utrechtse Beweegprogramma. Het meten van motorische vaardigheden maakt hier mogelijk onderdeel van uit.

De vertegenwoordiger van SportUtrecht geeft aan dat ze binnen SportUtrecht momenteel kijken hoe de BLOC-test een regulier onderdeel kan worden van sport en bewegen in het onderwijs. Ze zijn nog zoekende naar een verbinding met de scholen om de BLOC-test af te nemen. Op dit moment hebben ze de verbinding gevonden met de inzet van een vragenlijst over sportparticipatie en -behoeften. Ze hopen dat dit er uiteindelijk ook toe leidt dat scholen de BLOC-test gaan afnemen.

● **Vakleerkracht**

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden is er een multidisciplinaire samenwerking binnen de school met de vakleerkracht, intern begeleider, groepsleerkracht en fysiotherapeut.

De samenwerking ziet er als volgt uit:

- > **Doorverwijzing:** op basis van de gegevens van de BLOC-test bespreekt de vakleerkracht resultaten van leerlingen die ondergemiddeld scoren met de intern begeleider van de school. Samen bespreken ze eventuele vervolgstappen, bijvoorbeeld een doorverwijzing naar de fysiotherapeut op school. Dit overleggen ze vervolgens met de ouders en de leerling.
- > **Financieel:** niet van toepassing.
- > **Afname:** kinderen uit groep 8 ondersteunen bij het afnemen van de BLOC-test. Dit stemt de vakleerkracht met de groepsleerkracht af.

De vakleerkracht zou graag zien dat binnen de hele scholenstichting vakleerkrachten de BLOC-test afnemen. Alleen merkt hij dat de vakleerkrachten verschillende meningen hebben over welke test het meest geschikt is.

De vakleerkracht denkt dat het van meerwaarde is om samen te werken met de gemeente voor het verbeteren van motorische vaardigheden en dat het meten van motorische vaardigheden een waardevolle bijdrage levert. Het ideaalbeeld is dat in heel gemeente Utrecht dezelfde test gebruikt wordt. Dit geeft gemeentebreed inzicht in de motorische vaardigheden van kinderen in de verschillende stadsdelen en wijken, waarop de gemeente beleid vervolgens kan afstemmen.

Hiervoor is het volgens de vakleerkracht belangrijk om draagvlak te creëren. De vakleerkracht benoemt dat het wellicht helpt om hier als gemeente het voortouw in te nemen, en om met schoolbesturen hierover in gesprek te gaan. Het is volgens hem wenselijk dat de gemeente hierbij financieel ondersteunt, om zo de drempel voor de scholen te verlagen.

3.9 Gemeente Zaanstad

Bij de gemeente Zaanstad hebben we gesproken met twee vertegenwoordigers van de vakgroep bewegingsonderwijs van Zaan Primair. Eén vertegenwoordiger is coördinator bewegingsonderwijs, de ander vakleerkracht bewegingsonderwijs. In [tabel 3.9](#) vatten we de aanpak voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Zaanstad samen.

Tabel 3.9

Aanpak van het meten van motorische vaardigheden in de gemeente Zaanstad, op basis van de gesprekken met de vertegenwoordigers

Meetinstrument	VolgMij
Keuzeprocess	De vakgroep bewegingsonderwijs van Zaan Primair heeft voor VolgMij gekozen omdat het meetinstrument de leerlijnen van het bewegingsonderwijs volgt. Daarnaast vonden ze VolgMij het meest geschikt voor groep 3 tot en met 8.
Bereik	Enkele vakleerkrachten van Zaan Primair zetten VolgMij in.
Doel	Inzicht krijgen in de motorische vaardigheden van leerlingen.
Afname	De vakleerkrachten van Zaan Primair mogen zelf kiezen of zij VolgMij afnemen. Zij zijn vervolgens zelf verantwoordelijk voor de afname hiervan. Iedere vakleerkracht kan dit op diens eigen manier doen. De vakleerkracht die we gesproken hebben, hanteert een planning waarbij ze elke leerlijn één keer per jaar afneemt. Dit doet ze tijdens de les.
Delen van gegevens	Binnen de vakgroep ervaren ze problemen met het delen van de gegevens. Alleen de directie mag de leerlingen in het systeem zetten, wat een drempel kan zijn. Alleen de groepsleerkracht en de vakleerkracht kunnen de informatie van leerlingen inzien.
Gebruik van gegevens	De vakleerkracht rapporteert de resultaten in een app en koppelt de resultaten terug aan de groepsleerkracht. Wanneer er sprake is van een achterstand, geeft de vakleerkracht een advies voor doorverwijzing, bijvoorbeeld naar de fysiotherapeut die verbonden is aan de school. Daarnaast wordt het gemiddelde van de verschillende leerlijnen in het rapport van de leerling weergegeven.

Ervaringen

In de gemeente Zaanstad gebruikt de scholenstichting Zaan Primair voor het meten van motorische vaardigheden sinds 2018 VolgMij. Vakleerkrachten van Zaan Primair mogen zelf kiezen of ze VolgMij afnemen. De aanpak voor het afnemen van VolgMij verschilt per vakleerkracht. Momenteel zetten enkele vakleerkrachten binnen Zaan Primair VolgMij in.

De vakleerkracht geeft aan tevreden te zijn over VolgMij. Zij ervaart dat het systeem makkelijk in gebruik is en de mogelijkheid geeft voor leerlingen om op eigen niveau te oefenen. Ook vindt ze het fijn dat VolgMij het sociale aspect meeneemt.

Daarnaast vindt ze het prettig dat vakleerkrachten zelf aspecten toe kunnen voegen. Door het gebruik van VolgMij heeft de vakleerkracht meer inzicht in de ontwikkeling van de motorische vaardigheden van de leerlingen, wat haar helpt bij de doorverwijzing:

'Je denkt dat een kind een achterstand heeft, en doordat ik het nu goed bijhoud kan ik ook echt zien of het kind een achterstand heeft en op welke gebieden dit dan is.'

Vakleerkracht bewegingsonderwijs Zaan Primair

Het gebruik van het systeem heeft volgens de vakleerkracht nog geen invloed op de inhoud van de les bewegingsonderwijs. Het is de vakleerkracht namelijk pas sinds afgelopen jaar gelukt om alle leerlijnen te behandelen. De wens is om aankomend jaar de resultaten wel te gebruiken om de lesinhoud aan te passen.

Binnen de vakgroep van Zaan Primair is de wens om de gegevens van VolgMij meer te bespreken in de vakgroep. De vakgroep ervaart de afname van VolgMij als relevant.

Wel ervaart de vertegenwoordiger van Zaan Primair dat VolgMij sinds corona minder prioriteit heeft bij de vakleerkrachten. Dit komt onder andere doordat vakleerkrachten nu meer bezig zijn met het herstellen van het pedagogisch klimaat tijdens de les bewegingsonderwijs. Ze hebben daardoor minder of geen tijd meer voor de afname van VolgMij: ***'Een vakleerkracht benoemde dat ze na corona echt veel meer met lesgeven bezig is, en dat ze het systeem niet alleen af kan nemen'***, aldus de vertegenwoordiger van Zaan Primair.

Daarnaast zijn er veel wisselingen binnen de vakgroep en is er een tekort aan vakleerkrachten. Het tekort vult de vakgroep aan met startende vakleerkrachten. Zij krijgen niet meteen opgelegd om VolgMij af te nemen. De wens is wel om VolgMij meer te bespreken binnen de vakgroep, omdat ze de afname hiervan wel als belangrijk ervaren.

Verbinding en samenwerking

Op het gebied van het meten van motorische vaardigheden is er geen sprake van een samenwerking tussen Zaan Primair en andere partijen.

Buurtsportcoaches van Sportbedrijf Zaanstad verzorgen het pauze- en naschoolse aanbod. Er is geen sprake van afstemming van dit aanbod tussen de buurtsportcoach en de vakleerkracht bewegingsonderwijs.

De vertegenwoordiger van Zaan Primair ziet een meerwaarde in een samenwerking met Sportbedrijf Zaanstad, bijvoorbeeld via doorverwijzing naar SportExtra. Dit is een programma dat wordt aangeboden door Sportbedrijf Zaanstad. Het is gericht op zwakkere bewegers. De vakleerkracht verwijst zwakkere bewegers door naar dit programma. Momenteel doet de vakleerkracht deze doorverwijzing voornamelijk 'op het oog'. De inzichten uit VolgMij dragen hier niet aan bij. Dit is wel de wens voor de toekomst.

Daarnaast ziet Zaan Primair meerwaarde in samenwerking met Sportbedrijf Zaanstad voor ondersteuning bij het tekort aan vakleerkrachten.

Ook zijn er mogelijkheden voor een samenwerking met de gemeente voor het verbeteren van motorische vaardigheden. De kansen liggen dan voornamelijk in het verbinden van netwerken, bijvoorbeeld met JOGG, een aanpak voor een gezonde leefomgeving voor kinderen en jongeren.

Beschouwing

In dit hoofdstuk beschrijven we de conclusies uit de gesprekken met negen gemeenten. Vervolgens doen we een aantal aanbevelingen voor gemeenten voor de inzet van een meetinstrument voor motorische vaardigheden.

4.1 Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek is: 'hoe zetten gemeenten een meetinstrument in voor het meten van motorische vaardigheden als onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen en welke succesfactoren en belemmeringen ervaren zij hierbij?'

Samenwerkingen tussen de partijen

De inzet van een meetinstrument voor motorische vaardigheden gebeurt in het merendeel van de gemeenten in samenwerking met de gemeente, het gemeentelijk sportbedrijf en de scholen. In deze samenwerking is veelal te zien dat:

- › de gemeente de inzet van het meetinstrument financieel ondersteunt;
- › het gemeentelijk sportbedrijf betrokken is bij de inzet van het meetinstrument door scholen te stimuleren om een meetinstrument in te zetten en door de scholen te ondersteunen bij de inzet van het meetinstrument en/of het interpreteren van de gegevens;
- › de vakleerkrachten bewegingsonderwijs op de scholen het meetinstrument inzetten en de metingen uitvoeren.

Uit onze casestudies blijkt dat deze samenwerking tussen de gemeente, het gemeentelijk sportbedrijf en de scholen een voorwaarde is om een meetinstrument voor het meten van motorische vaardigheden gemeentebreed in te zetten.

Meten als onderdeel van een integrale aanpak

Door gemeentebreed één meetinstrument in te zetten, kan binnen de gemeente gewerkt worden aan een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden. Daardoor kan het meten bijdragen aan:

- › het versterken van gemeentelijk beleid gericht op de inzet van het naschoolse aanbod: op basis van de motorische vaardigheden van kinderen kan een passend naschools aanbod opgezet worden en kan de gemeente zich in het beleid richten op bepaalde doelgroepen;
- › aanpassingen aan de inhoud van de les bewegingsonderwijs;
- › inzicht voor de vakleerkracht in welke leerlijnen extra aandacht nodig hebben: de leerlijnen waar kinderen minder goed op scoren, bijvoorbeeld balanceren, kunnen dan meer aandacht krijgen tijdens de lessen bewegingsonderwijs;
- › de doorverwijzing van goede of minder goede bewegers: op basis van de motorische vaardigheden van kinderen kunnen kinderen naar passende

ondersteuning doorverwezen worden, zoals MRT, naschools aanbod of een fysiotherapeut.

Voorwaarden voor het inzetten van een meetinstrument

Het creëren van draagvlak en het ondersteunen van scholen zijn twee belangrijke voorwaarden voor de inzet van een meetinstrument als onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden. Ondanks dat gemeenten dit belang erkennen, ervaren zij ook belemmeringen hierbij. Hoe het creëren van draagvlak en het ondersteunen bijdragen aan de integrale aanpak en welke belemmeringen men hierbij ervaart, beschrijven we hieronder.

● Draagvlak

Voor het inzetten van een meetinstrument voor het meten van motorische vaardigheden is samenwerking tussen gemeente, scholen en het gemeentelijk sportbedrijf van belang. Voor een goede samenwerking is draagvlak onder alle belanghebbenden essentieel.

In meerdere gesprekken kwam naar voren dat beleidsmedewerkers of medewerkers binnen het sportbedrijf het als lastig ervaren om draagvlak te creëren op de scholen. Schoolbesturen, directeuren of vakleerkrachten bewegingsonderwijs van scholen zien niet altijd het nut van de inzet van een meetinstrument. Dit komt wellicht ook omdat het vaak de gemeente is die een besluit neemt over het gemeentebreed inzetten van een meetinstrument (De Jonge et al., 2020).

Voor het creëren van draagvlak is het belangrijk dat alle partijen met elkaar in gesprek gaan over welk meetinstrument het beste past bij de doelen van iedere partij. Daarnaast kunnen de partijen met elkaar bespreken hoe ze elkaar kunnen ondersteunen bij de inzet van een meetinstrument.

● Ondersteuning

Binnen de negen gemeenten verschilt de mate waarin scholen ondersteund worden bij de inzet voor een meetinstrument voor het meten van motorische vaardigheden.

Binnen sommige gemeenten is het meten van motorische vaardigheden onderdeel van een gemeentebrede aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden. Daar worden scholen ondersteund door de gemeente en/of het gemeentelijk sportbedrijf. Zowel financieel (voor het betalen van het meetinstrument) als door de inzet van personeel.

Binnen sommigen gemeenten lukt het ondersteunen niet, bijvoorbeeld door tekort aan tijd en personeel binnen de gemeentelijke functies (de beleidsmedewerkers), de gemeentelijke sportbedrijven (de buurtsportcoaches) en/of de scholen (de vakleerkrachten).

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen formuleren wij aanbevelingen die gemeenten kunnen helpen bij het verbeteren van hun aanpak rondom de inzet van meetinstrumenten voor het meten van motorische vaardigheden. Deze aanpak kan een onderdeel vormen van een integrale aanpak binnen de gemeente voor het verbeteren van de motorische vaardigheden van kinderen.

Zorg voor een goede afstemming met scholen

Een goede afstemming tussen de gemeente en de scholen is van groot belang. Het blijkt namelijk dat er in veel gemeenten een mismatch is in de ervaren ondersteuning van scholen en de ondersteuning die de gemeente denkt te geven (De Jonge et al., 2023).

Om een integrale aanpak te doen slagen, is draagvlak binnen de betrokken partijen essentieel (De Jonge et al., 2020). Vaak is het de gemeente die het besluit neemt om gemeentebreed een meetinstrument in te zetten. Hierbij is het belangrijk om de wensen en mogelijke belemmeringen van de betrokken partijen (zoals scholen) samen te identificeren. Vervolgens kun je dan samen kijken hoe de gemeente ondersteuning kan bieden om de belemmeringen weg te nemen. Dit vergroot het draagvlak voor de aanpak, en hiermee de slaagkans ervan.

Stel doelen

Het is cruciaal om het doel van de inzet van meetinstrumenten voor het meten van motorische vaardigheden in de gemeente expliciet te maken. Per gemeente kan dit doel namelijk verschillen. De Jonge et al. (2020) onderscheiden in hun onderzoek vier doelen voor de inzet van meetinstrumenten voor het meten van motorische vaardigheden:

- monitoren: vooruitgang in motorische ontwikkeling traceerbaar maken voor het onderwijs en/of lokaal sport- en beweegbeleid;
- screenen: motorische achterstanden en/of talenten identificeren;
- benchmarken: groepen met elkaar vergelijken en daardoor inzicht krijgen in waar extra inzet nodig is (van bijvoorbeeld een vakleerkracht of buurtsportcoach);
- evalueren: effecten van programma's en interventies inzichtelijk maken.

Door een meetinstrument in te zetten wordt binnen iedere gemeente gestreefd naar de mogelijkheid voor ieder kind om zich te ontwikkelen op diens eigen niveau. Maar we zien dat het per gemeente verschilt in hoeverre de gestelde doelstellingen behaald worden. Mogelijk komt dit doordat binnen de gemeente niet het juiste meetinstrument ingezet wordt voor het doel dat zij voor ogen hebben.

Wanneer het doel van het meten bijvoorbeeld is om de inhoud van de les bewegingsonderwijs te bepalen, is het van belang dat het meetinstrument aansluit op het curriculum van het bewegingsonderwijs (De Jonge et al., 2020). Leerlingvolgsystemen kennen voor het bewegingsonderwijs een sterkere aansluiting met de leerlijnen binnen het bewegingsonderwijs dan motorische testen.

Het is dus van belang om een meetinstrument te kiezen dat aansluit bij het doel.

Bepaal de vervolgstappen

Het meten van motorische vaardigheden is idealiter een onderdeel van een integrale aanpak voor het verbeteren van motorische vaardigheden. De metingen zijn de basis voor een goed vervolgtraject. Het vervolgtraject is cruciaal voor het behalen van het gestelde doel. Vervolgstappen kunnen bijvoorbeeld zijn: het ontwikkelen van beleid of doorverwijzing van leerlingen naar extra beweeg- of sportaanbod.

Een goede opvolging na het meten van motorische vaardigheden is essentieel voor het creëren van draagvlak. Wanneer de vervolgstappen bij de stakeholders bekend zijn, wordt het belang van het meten ook duidelijker. Het gemeentelijk sportbedrijf kan mogelijk een rol spelen in het geven van informatie over de mogelijke vervolgstappen na het meten. Daarnaast kunnen zij (vak)leerkrachten en beleidsmedewerkers ondersteunen bij het gebruik van de uitkomsten van het meetinstrument voor de gestelde doelen en vervolgstappen.

Bij het bepalen van de vervolgstappen kan ook gedacht worden aan eventuele wensen om de uitkomsten van het meten te koppelen aan andere gegevens. Een voorbeeld hiervan is het koppelen van de uitkomsten van het meetinstrument aan een vragenlijst gericht op sport-/beweegdeelname. Dit is een waardevolle koppeling, aangezien deelname aan bewegen tot gevolg heeft dat kinderen zich motorisch ontwikkelen (Dapp et al., 2021).

Bij de inzet van een meetinstrument is het dus van belang om samen te bespreken of de vervolgstappen (ook) bijdragen aan het gestelde doel.

Bronnen

Athletic Skills Model (ASM) (2023).

De Schijf van 10!. <https://www.athleticsskillsmodel.nl/schijfvan10/>

Dapp, L. C., Gashaj, V., & Roebbers, C. M. (2021).

Physical activity and motor skills in children: A differentiated approach.

Psychology Of Sport And Exercise (Online), 54, 101916.

<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.101916>

De Jonge, M., Singh, A. S., & Lucassen, J. M. H. (2020).

Meten van motorische vaardigheden bij 4- tot 12-jarigen: gebruik van motorische testen om kinderen in Nederland beter te laten bewegen. Mulier Instituut.

De Jonge, M., & Westerbroek, M. (2022).

De inzet van meetinstrumenten voor motorische vaardigheden door scholen en gemeenten [Factsheet 2022/28]. Mulier Instituut.

HAN - Beter Leren Bewegen (z.d.).

BLOC-test. <https://beterlerenbewegen.han.nl/bloc-test>

Kenniscentrum Sport & Bewegen (2019).

Integraal beleid om sport en bewegen te stimuleren.

<https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/integraal-beleid-om-sport-en-bewegen-te-stimuleren/>

KVLO - Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (z.d.).

Kennisbank | Volgen en Testen voor Beter Bewegen.

<https://www.lerenbewegenmeten.nl/kennisbank/18/stimuliz.html>

Martinson, K. (1999)

Literature Review on Service Coordination and Integration in the Welfare and Workforce Development Systems. The Urban Institute Center on Labor, Human Services and Population.

Ministerie van VWS, VSG, VNG, NOC*NSF, & POS (2022).

Hoofdpijnen Sportakkoord II. <https://www.sportakkoord.nl/sportakkoord/>

Ministerie van VWS, VSG, VNG, & NOC*NSF (2018).

Nationaal Sportakkoord.

MQ Scan (2023).

Wat is MQ Scan? <https://mqscan.nl/wat-is-mq-scan/>

Polstra, L. (2020).

De vele beelden van integraal werken. *Vakblad sociaal werk*, 21(2), 25-27.

Stimuliz (z.d.).

Wat is de 4 S-en test? <https://support.stimuliz.nl/nl/articles/242591-wat-is-de-4-s-en-test>

Verweij, S., Panhuijzen, B., & Van Houten, M. (2017).

Integraal werken: is werk en inkomen ook onderdeel? De meerwaarde ervaren lijkt de crux. *Sociaal Bestek*, 79, 52-54.

ZonMw. (z.d.).
Over ZonMw. <https://www.zonmw.nl/nl/over-zonmw>

Marthe Westerbroek
m.westerbroek@mulierinstituut.nl

Sofie Vrieswijk
s.vrieswijk@mulierinstituut.nl

Amika Singh
a.singh@mulierinstituut.nl